

PROMOTING
THE NELSON
MANDELA
RULES

ICRC

UKaid
from the British people

በተባበሩት መንግሥታት ድርጅት (በተ.መ.ድ.) ተሻሽሎ
የቀረበው የአስረኞች አያያዝ አነስተኛ መስፈርት ደንቦች ::
(የኔልሰን ማንዴላ ደንቦች)

አጭር መመርያ

በተባበሩት መንግሥታት ድርጅት ተሻሽሎ የቀረበው የእስረኞች አያያዝ እነስተኛ መስፈርት ደንቦች (የኔልሰን ማንዴላ ደንቦች) አጭር መመሪያ

ይህ ሕትመት የተዘጋጀው በእንግሊዝ መንግሥት የገንዘብ ድጋፍ ነው።

የዚህ ሰነድ ይዘት በዓለም አቀፍ የወንጀለኛ መቅጫ ማሻሻያ (ፒናል ሪፎርም ኢንተርናሽናል-ፒ.ሪ.ኢ.) ሃላፊነት የተዘጋጀ ሲሆን፣ በምንም አይነት የእንግሊዝ መንግሥትን አስተያየት አያንጸባርቅም።

ይህ ሕትመት ሊከለስ፣ ፍሬ ነገሩ ብቻ ሊወጣለትና፣ እንደገና በከፊል ወይም በጠቅላላ ሊታተምና ሊተረጎም ይችላል። ቢሆንም መሸጥና ለንግድ ጥቅም ማዋል አይቻልም። በዚህ ሕትመት ውስጥ የሚደረግ ማንኛውም ለውጥ በፒ.ሪ.ኢ. መፈቀድ አለበት።

ተገቢው ምስጋና ለፒ.ሪ.ኢ.ና ለዚህ ሕትመት ሊሰጥ ይገባል።

ጥያቄዎቻችንን ለ publications@penalreform.org መላክ ይቻላል።

**Penal Reform International
ዋና መስሪያ ቤት**

1 Ardleigh Road
London N1 4HS
United Kingdom

ስልክ ቁጥር +44 (0) 207 923 0946
ኢ-ሜይል info@penalreform.org
Twitter: @PenalReformInt
www.penalreform.org

ዓለም አቀፍ የቀይ መስቀል ኮሚቴ

ቦሌ ክ/ከ ቀ. 12/13 የቤት ቁ. አዲስ
ፖ.ሳ.ቁ. 5701
አዲስ አበባ
ኢትዮጵያ

ለመጀመርያ ጊዜ በጥር 2008 ዓ.ም. ታተመ
ISBN: 978-1-909521-53-7

© Penal Reform International 2016

ግራፊክ ዲዛይንና ምስሎች በአሌክስ ቫሊ
(www.alexvalydesign.co.uk)

ትርጉም በ ናታሊያ አሬና፣ አሊስ ብላኪዬ እና ኦዲሴፍስ ላመፕሬኒዲስ

ፒ.ሪ.ኢ. ነጻ መንግሥታዊ ያለሆነ ድርጅት ሲሆን ስራው በመላው ዓለም የወንጀል ፍትህ ችግሮችን በተመለከተ ውጤታማና ተመጣጣኝ ፍትሃዊ ምላሽን ማዳበርና ማስፋፋት ነው።

ባሁኑ ወቅት በመካከለኛው ምስራቅ፣ በሰሜን አፍሪካና ከሳሃራ በታች የሚገኙ የአፍሪካ ሀገሮች ውስጥ፣ በምስራቅ አውሮፓ፣ በመካከለኛው ኤዛያና በደቡብ ካውንስስ ፕሮግራሞች ያሉ ሲሆን፣ ከደቡብ ኤዛያ ሃገሮች ጋር በአጋርነት እንሰራለን።

ወርሃዊ ዜናችንን በጽሑፍ ለማግኘት በሚቀጥለው አድራሻ ይመዘገቡ፡
www.penalreform.org/keep-informed.

በተባበሩት መንግሥታት ድርጅት ተሻሽሎ የቀረበው የእስረኞች አያያዝ እነስተኛ መስፈርት ደንቦች (የኔልሰን ማንዴላ ደንቦች)

በዓለም አቀፍ ደረጃ ከ 10.2 ሚሊዮን በላይ የሚሆኑ ወንዶች፣ ሴቶችና ህጻናት በማረሚያ ቤቶች ውስጥ የሚገኙ ሲሆን ከነዚህም አንድ ሰስተኛ የሚሆኑት የፍርድ ሂደት በመጠባበቅ ላይ ያሉ ናቸው።

በተባበሩት መንግሥታት ድርጅት ተሻሽሎ የቀረበው የታራሚዎች አያያዝ እነስተኛ መስፈርት ደንቦች (የኔልሰን ማንዴላ ደንቦች) በተባበሩት መንግሥታት ጠቅላላ ጉባዔ ባንድ ድምጽ ታህሳስ 2008 ዓ.ም. የጸደቀ ሲሆን፣ ለመልካም የማረሚያ ቤት አስተዳደር የሆነ መስፈርት ያስቀመጠና የታራሚዎችን መብት መከበር የሚያረጋግጥ ነው።

የኔልሰን ማንዴላ ደንቦች ሙሉ በሙሉ አዲስ አይደሉም። በ1948 ዓ.ም. የጸደቀውና የተሻሻለው የታራሚዎችን አያያዝ የሚመለከት እነስተኛ መስፈርቶች ቅጂ ነው። እነዚህ ደንቦች በሰምንት ተጨባጭ ዋና ዋና ክፍሎች የተመደቡና የተከለሱ ሲሆን፣ ከ1948 ዓ.ም. ጀምሮ ስለ ማነጽ ሳይንስና ስለ ሰብዓዊ መብት ጥናት ያሉትን መስፈርቶች ያንጸባርቃሉ።

ኬፕ ታውን (ደቡብ አፍሪካ) ውስጥ የበይነ መንግሥታት የባለሙያዎች ቡድን አባላት ካካሄዱት ድርድርና ስብሰባ በኋላ እንደተወሰነው፣ የተከለሰው ጽሑፍ 'የኔልሰን ማንዴላ ደንቦች' ተብለው እንዲታወቁ ተወስኗል። እንዲሁም ተብሎ የተጠራበት ምክንያት 27 ዓመት በማረሚያ ቤት ውስጥ ህይወቱን ላሳለፈውና ለታራሚዎች መብት ለተሟገተው ለቀድሞው የደቡብ አፍሪካ ፕሬዝደንት ክብር ሲባል ነው።

የክለሳው አሰራር ሂደት

ህጎች በምን ምክንያት ተከለሱ?

የተ.መ.ድ. አባል መንግሥታት እነዚህ አነስተኛ መስፈርት ደንቦች ጊዜ ያለፈባቸው የሰብአዊ መብት አያያዝን የወንጀል ፍትህን በተመለከተ ዋና ለውጦችን የማያንጸባርቁና ስራ ላይ ከዋሉ 60 አመት ያስቆጠሩ መሆናቸውን ስለመነበት ነው።

ክለሳዎችን ማን ሰራቸው?

በ2003 ዓ.ም. የተ.መ.ድ. ጠቅላላ ጉባዔ ውሳኔ መሰረት የበይነ መንግሥታት ባለሙያዎች ቡድን ደምቦቹን እንዲከልሱ ወሰነ ። አባል ሃገሮች በሂደቱና በክለሳው ስለተሰማሙ የተ.መ.ድ አካላት፣ የበይነ መንግሥታት ድርጅቶች፣ የሲቪል ማህበረሰብና ምሁራን አስተዋጽዖቸውን ለግሰዋል።

የባለሙያዎች ቡድን ለመጀመርያ ጊዜ በ2004 ዓ.ም. ተገናኝተው ዋናውን ሃሳብና የተለያዩ ደንቦችን ሳይቀይሩ ቆየት ያሉ ደንቦች ላይ ዒላማ በማድረግ የሚከለሱት ነጥቦች ላይ አተኩረው ለመሰራት ወሰኑ። የተከለሰው ጽሑፍ በተለያዩ ሶስት ስብሰባዎች ላይ ድርድር ተደርጎበታል።

የማንዴላ ደንቦች ጉልህ ለውጦች ከተካሄደባቸው በኋላ እንዳዲስ ታይተው ቁጥር ተሰጥቷቸዋል።

የክለሳው ሂደት ወንጀልና ፍትህንና የሰብአዊ መብቶች መስፈርቶችን በሚመለከት በአንድ ሰነድ ውስጥ አጠናክሯል። ይህም ሰነድ የታራሚዎች መብትን የሚከላከልና አስተማማኝ የሆነ ከጊዜው ጋር የሚሄድ ለማረሚያ ቤት አባላትና አስተዳደሮች የሚውል መመሪያዎችን የያዘ ነው።

ስለእስረኞች አያያዝ አነስተኛ መስፈርት ደንቦች ክለሳ የሚመለከት ተጨማሪ መረጃ ከፈለጉ የሚከተለውን ድረ-ገጽ የመንግሥታዊ ያልሆነ ድርጅት - መ.ያ.ድ. ጥምር አጭር መግለጫ በማውረድ ይመልከቱ፡፡
www.penalreform.org/resource/joint-ngo-briefing-process-review-standard-minimum-rules/

ከእስራት እስከ መፈታት ያሉትን የኔልሰን ማንዴላ ደንቦችን ስለመተግበር

እነዚህ 122 ደንቦች የማረሚያ ቤት አስተዳደር ገጽታዎችን ይዳስሳሉ። በተጨማሪም ከፍርድ በፊት ወይም በኋላ ስምምነት የተደረሰባቸውን የእስረኞች አያያዝ አነስተኛ መስፈርቶች ደንቦችን ዋና ሃሳብ ይገልጻሉ።

መሰረታዊ መርሆዎች

ከ 1-5 ያሉት ደንቦች መሰረታዊ መርሆዎችን ይደነግጋሉ።

- ታራሚዎች ሰው እንደመሆናቸው መጠን የሚገባቸውን ክብር ማግኘት አለባቸው ።
- ስቃይ ወይም ጭካኔ የተሞላበት አያያዝ የተከለከለ ነው።
- መሰረታዊ ፍላጎቶቻቸውን ለማሟላት ታራሚዎች ያለ ምንም መድልዎ አያያዝ ሊደረግላቸው ይገባል።
- የማረሚያ ቤት አላማ ማህበረሰቡን ከወንጀል መጠበቅና ወንጀልን መደጋገም ለመቀነስ ነው።
- የታራሚዎች ፣ የማረሚያ ቤቱ አባላት፣ የአገልግሎት ሰጭዎችና የኃብኚዎች ደህንነት በማንኛውም ጊዜ በከፍተኛ ደረጃ አስፈላጊ ነው ።

ቀይ ኮከብ * በዚህ ቦታ ለውጥ እንደተደረገ ያመለክታል።

ወደ ማረሚያ ቤት ስለመግባት

➡ **ስለ ታራሚ የመኖሪያ ቦታ አመዳደብ*** [ጁንብ 59]

በደንቦቹ መሰረት፣ የታራሚዎችን ማህበረሰባዊ ተጎድሶ ለማቃለል ሲባል ከመኖሪያ ቤታቸው አካባቢ በሚገኝ ማረሚያ ቤት ቢቆዩ ይመረጣል።

➡ **ስለ ምዝገባ*** [ጁንቦች 7, 8]

የታራሚው መዝገብ ላይ ለምሳሌ የቤተሰቡ ስሞችና አድራሻቸው እንዲሁም በግልጽ የሚታዩ አካላዊ ጉዳዮች ወይም ማረሚያ ቤት ከመግባቱ በፊት ስላለው የኢሰብዓዊ አያያዝ ቅሬታዎች መስፈር ይኖርባቸዋል።

➡ **ስለ መረጃ*** [ጁንቦች 54, 55]

ታራሚዎች በሚገቡበት ጊዜ ስለማረሚያ ቤቱ አያያዝ ጠቃሚ መረጃ፣ ስለማረሚያ ቤቱ ደንቦችና እንዲሁም የህግ አማካሪ ስለማግኘት የመሳሰሉትን መረጃ ሊገባቸው በሚችል ቋንቋና ሁኔታ ሊሰጣቸው ይገባል።

➡ **ስለ ታራሚዎች ንብረት** [ጌንቦች 7, 67]

ወደ ማረሚያ ቤት ሊገቡ የማይችሉ የታራሚዎች ንብረትን በተመለከተ፣ ማረሚያ ቤቱ ታራሚውን ሰነድ ላይ ካሰፈረመ በኋላ አስተማማኝ በሆነ ቦታ ማሰቀምጥ ይጠበቅበታል። ታራሚው ሲፈታ ማንኛውም ንብረቱ በጥሩ ሁኔታ ሊመለስለት ይገባል።

➡ **ስለ ህክምና ምርመራ*** [ጌንቦች 30, 34]

የጤና ባለሙያ አዲስ ታራሚ በገባ ቁጥር ሳይዘገይ የህክምና ምርመራ ማካሄድ ይኖርበታል። ይህ የመጀመርያ ምርመራ የጤና ሁኔታውን ለማየትና ተገቢውን ህክምና ለመስጠት መገምገም የሚረዳ ከመሆኑ በላይ ታራሚው የሆነ የአዕምሮ ህመም፣ ጭንቀት ወይም አግባብ በሌለው መንገድ እንደተያዘ ለማወቅ ያግዛል። ይህ ግኝት በሰነድ መያዝና በሚመለከተው አስተዳደር መታወቅ አለበት።

ስለ ድልድልና ልዩ እንክብካቤ ለሚያስፈልጋቸው ምደባ መስጠት

➡ **ምደባ** [ጌንብ 11]

የአያያዝ ሁኔታዎችን ለማመቻቸትና እንክብካቤ እንዲደረግ የተወሰኑ የታራሚዎች ቡድኖች ተለይተው መያዝ አለባቸው። ይህ ደግሞ ወንድ ወይም ሴት ታራሚዎችን፣ ያልተፈረደባቸው ይሁን የተፈረደባቸውን፣ እንዲሁም ህጻናትንና አዋቂዎችን ይመለከታል።

➡ **ድልድል** [ጌንቦች 89, 93, 94]

አንድ ታራሚ ለራሱ፣ ለማረሚያ ቤት አባላት፣ እንዲሁም ለሌላ ታራሚዎች አደጋ እንዳይሆን ፣ ሊደርስበት ስለሚችል አደጋ፣ ስለ ልዩ እንክብካቤና ስለተሃድሶ እርምጃዎች የተናጠል ግምገማ ማካሄድ አስፈላጊ ነው። የምደባው አሰራሮች አያያዝን ለማመቻቸት የተናጠል ግምገማውን ግምት ውስጥ ማስገባት ይጠበቅባቸዋል።

➡ **ስለ ልዩ ፍላጎቶች*** [ጌንቦች 2, 5]

ማረሚያ ቤቶች የአዕምሮ ፣ የአካልና ሌላ ጉዳት ያለባቸው ህመምተኞችን ከሌላው እኩል ፍትሃዊ በሆነ መንገድ ለመያዝና ተገቢውን አገልግሎቶችና ፕሮግራሞች እንዲያገኙ ማመቻቸት ይጠበቅባቸዋል። ልዩ ፍላጎቶችን ማሟላት እንደ አድልዊ እርምጃ መወሰድ አይኖርባቸውም።

የማረሚያ ቤት አባላት

➡ **ደህንነት*** [ጌንብ 1]

የማረሚያ ቤት አባላት ደህንነት በማንኛውም ጊዜ መረጋገጥ አለበት።

➡ **የስራ እድል** [ጌንቦች 74, 78]

የማረሚያ ቤት አባላት ሲመረጡ የስራ ሰዓት፣ የድህንነት አያያዝን የሚያሟሉ፣ ከሲቪል ሰርቪስ የመጡ፣ ጥሩ ጠባይ፣ መልካም አሰራርና የአካል ብቃት ያላቸው መሆን ይጠበቅባቸዋል። ለማረሚያ ቤት አባላት ድጋፍ ለመስጠት፣ ማረሚያ ቤቶች በቂ የሆኑ ልዩ ባለሙያዎችን፣ የሰነድ ልቦናና የሰነድ አዕምሮ ሃኪሞችን፣ ማህበራዊ ሰራተኞችንና (ሶሻል ወርከርስ) አስተማሪዎችን መቅጠር የኖርባቸዋል።

➡ **ስለ ክፍያ** [ጌንብ 74]

ለስራው ተስማሚ የሆኑ የማረሚያ ቤት አባላትን ለመሳብ ሲባል፣ ክፍያዎች ተመጣጣኝ መሆን አለባቸው። እንዲሁም ከስራው ጋር የሚመጡ ጥቅሞችና የአሰራር ሁኔታዎችና የስራውን ክብደት ግምት ውስጥ በማስገባት ምቹ መሆን ይጠበቅባቸዋል።

➡ **ስለ አባላት ምልመላ** [ጌንቦች 74, 81]

ማረሚያ ቤትን ማስተዳደር አስቸጋሪ በመሆኑ መጠን፣ ጥንቃቄ የተሞላበት የአባላት አመራረጥ ያስፈልጋል፤ ምክንያቱም የላቀ ደረጃውን የጠበቀ ማረሚያ ቤት በሐቀኝነት፣ በሰብዓዊነት፣ ጥራት ባለው ከፍተኛ ሙያዊ አቅምና በስራው ተስማሚ በሆኑ የሰው ኃይል ላይ ይመረኮዛል። ለሴት ታራሚዎች፣ ሴት አባላት ብቻ ጥበቃ ማካሄድ ይኖርባቸዋል።

➡ **ስለ ስልጠና*** [ጌንቦች 75, 76]

የማረሚያ ቤት አባላት የስራ ግዴታቸውን በጥሩ ሁኔታ እንዲወጡ ቀጣይነት ያለው የስልጠና እድል ሊሰጣቸው ይገባል። ይህ ስልጠና በስራ ልምድ የተገኘ ማስረጃ ላይ የተመሰረተ፣ በዚህ ስራ ውስጥ ከመግባታቸው በፊትና በኋላ፣ እንዲሁም ስለ አንዳንድ የታራሚ ምድቦችና ስለ ተለዋዋጭ የደህንነት ጽንሰ-ሐሳብ ማንጸባረቅ ይኖርበታል። ተለዋዋጭ ደህንነትን በተመለከተ የማረሚያ ቤቱ አባል ከታራሚው ጋር ያለውን አውንታዊ ግንኙነት ከመልካም አያያዝና ዓላማ ያላቸውን እንቅስቃሴዎች ጋር በማጣመር ታራሚው ሲፈታ ለወደፊት ከማህበረሰብ ጋር እንዲቀላቀል አስተዋጽዖ ያደርጋሉ።

➡ **ስለ አስተዳደር** [ጌንቦች 79, 80]

እነዚህ ደንቦች የማረሚያ ቤት አስተዳዳሪዎች ማሟላት ስላለባቸው የሙያ ብቃት ይገልጻሉ።

ስለ ፋይልና ሰነድ አያያዝ

የታራሚ ሰነድ አያያዝ ለማንኛውም ማረሚያ ቤት አሰራር ውጤታማና ወሳኝ መሳርያ መሆኑ ይታወቃል። የተከለሱት ደንቦች የሰነድ አያያዝ በኤሌክትሮኒክ መንገድ መሆን እንደሚችልና ምን ዓይነት ፋይል ማካተት እንዳለበት፣ ፋይሎቹን ማን ማየት እንደሚችልና መረጃዎቹን እንዴት መጠቀም እንደሚቻል የሚገልጽ ተጨማሪ መመሪያ ይሰጣል።

➡ ስርዓትን በተመለከተ* [ደንቦች 6, 10]

ወጥ የሆነ የታራሚ ፋይል አያያዝ ስርዓት መኖር አለበት። አስተማማኝ የሆነ፣ በኤሌክትሮኒክ መንገድ ወይም በወረቀት የሰፈሩ ፋይሎች አያያዝ የኦዲት ፈለግ ያለፍቃድ ፋይሎች በቀላሉ እንዳይገኙ ወይም እንዳይለወጡ በወሳኝነት ይከላከላል። መረጃዎች ተተንትነው የመያዝ አቅም ጫና ስሌትን (ኦኩፓሲ ሬትን) ለመለየትና አዝማሚያቸውን ለማወቅ ይጠቅማሉ።

➡ ስለ መረጃ* [ደንቦች 7-9, 26, 92]

እያንዳንዱ ፋይል የታራሚውን ማንነት የሚገልጽ መረጃ፣ ስለተፈታበት ወይም ወደ ሌላ ማረሚያ ቤት ስለተዘዋወረበት ቀን ፣ የእስራቱ ጉዳይ ምን ላይ እንደደረሰ፣ ስለሰነድ ምግባርና ቅጣት እርምጃዎች፣ እንዲሁም ስላቀረባቸው ቅሬታዎች የሚመለከት የተሟላ መረጃ ሊኖረው ይገባል። የእያንዳንዱ ታራሚ የጤና ፋይል ለየብቻውና ሚስትጠራዊ በሆነ መልክ ተይዞ ታራሚው በቀላሉ ሊያገኘው በሚችል መንገድ መቀመጥ አለበት።

ስለታራሚዎች የመኖሪያ ቦታ ድልድል

➡ ስለ ንፅህና [ደንቦች 15, 16, 18-21]

ለታራሚው ክብርና ንፅህና ሲባል በሁሉም ማረሚያ ቤቶች ንጹህ የመጸዳጃ ቤቶች መኖር አለባቸው። የንጹህ ውኃ አገልግሎት፣ የመጸዳጃ ቤት ቁሳቁሶች፣ (ለሴቶች ደግሞ የወር አበባ መጠበቂያ) ፣ በቂ ልብስና መኝታ መኖር አለበት። [የተመባኘኩክ ደንቦችን ይመልከቱ]

➡ ምግብና ውኃ* [ደንቦች 22, 35, 42, 43]

ታራሚዎች ባስፈለጋቸው ጊዜ ለጤና ተስማሚ ደረጃ ያለው ተመጣጣኝ ምግብና የመጠጥ ውኃ ማግኘት አለባቸው። ምግብና ውኃ በማንኛውም ምክንያት እንደ ስነ-ምግባር ቅጣት መከላከል የለባቸውም። እንዲያውም በማንኛውም ጊዜ መቅረብ ይኖርባቸዋል።

➡ መኝታ [ደንቦች 12-14, 42, 113]

ማረምያ ቤቱ ለአንድ ሰው አንድ ክፍል በሚሰጥ አይነት ሁኔታ የተገነባ ከሆነ፣ አንድ ታራሚ ብቻ በየክፍሉ ሊኖር ይገባል። የመኝታ አዳራሽ ካለው ደግሞ የሚያድሩበት ታራሚዎች በጥንቃቄ መመረጥ ይኖርባቸዋል። ያልተፈረደባቸው ታራሚዎች የተገለሉ ክፍሎች ሊኖራቸው ይገባል። አግባብ ያለው ሙቀትና የአየር ዝውውር፣ አየር፣ ብርሃንና አነስተኛ የወለል ስፋት በማንናውም ጊዜ መኖር አለበት።

➡ ህጻናት* [ደንቦች 28, 29]

ህጻናት ከቤተሰባቸው ጋር ማረሚያ ቤት ውስጥ ይሁኑ ወይስ አይሁኑ የሚለው ውሳኔ ለህጻኑ የተሻለ ጥቅምን ግምት ውስጥ በማስገባት መሆን አለበት። ለቅድመና ድህረ ወሊድ እንክብካቤ፣ ለህጻናት አገልግሎት መስጫ ቦታዎችና ለልጆች የጤና እንክብካቤ አገልግሎቶች መኖር አለባቸው። በማረሚያ ቤት የሚገኙ ህጻናት በፍጹም እንደ ታራሚ መታየት የለባቸውም። [[የተ.መ.ፎ. ባንኮክ ደንቦችን ይመልከቱ]

ስነ ምግባርና ቅጣት

⇒ መረጃ* [ጸንቦች 54, 55]

እነዚህ ደንቦች መብትና ግዴታዎችን ማወቅ ለማረሚያ ቤቶች አስተዳደር ዋና ሚና እንደሚጫወቱ ግንዛቤ ውስጥ ያስገባሉ። ታራሚዎች ለመጀመርያ ጊዜ ሲገቡ ስለ ማረሚያ ቤቱ ድንቦች፣ ስለ መብትና ግዴታዎቻቸው፣ ስለ ስነ ምግባር እርምጃዎችና የህግ ድጋፍን ያካተቱ ምክሮች እንዴት እንደሚያገኙ የሚገልጽ መረጃ ሊሰጣቸው ይገባል። መረጃው ደግሞ በጣም ግልጽ በሆነ መንገድ መቅረብ አለበት።

⇒ ፍተሻዎች* [ጸንቦች 50-53, 60]

ፍተሻው ሲካሄድ ሕጉን ወይም ደንቡን መከተል ያለበት ሲሆን፣ የፍተሻው አስፈላጊነትና ተመጣጣኝነት ግምት ውስጥ መግባት አለበት። ፍተሻው የታራሚውን ክብር በሚጠብቅ ሁኔታ መካሄድ ያለበት ሆኖ ፣ ለማስፈራራት ወይም ለማጥቃት ጥቅም ላይ መዋል የለበትም። ክብርን የሚነካ ፍተሻ የመጨረሻ አማራጭ መሆን ይገባዋል። እንዲሁም የፍተሻው ግኝቶች በመዝገብ መያዝ አለባቸው።

የጎብኚዎች ፍተሻ አስፈላጊ ሆኖ ከተገኘ እንደ ታራሚዎች ክብርን በሚጠብቅ መልኩ መካሄድ አለበት። ቢሆንም ታራሚ አለመሆናቸው መዘንጋት የለበትም።

⇒ ለብቻ ተገልጦ ስለመታሰር* [ጸንቦች 43-46]

ለብቻ ተገልጦ መታሰር የአካልና የእዕምሮ ጤንነትን የሚነካ ስለሆነ፣ በልዩ አጋጣሚዎች ብቻ እንደ መጨረሻ አማራጭና ለአጭር ጊዜ ባስተዳደሩ ፍቃድና ከነጻ ግምገማ በኋላ መጠቀም እንደሚችል ተደንግጓል። ላልተወሰነና ለተራዘመ ጊዜ (ከ 15 ቀን በላይ) ለብቻ ተገልጦ መታሰር ፈጽሞ የተከለከለ ነው። ባንዳንድ ሁኔታዎች ላይ ላሉ፣ ለምሳሌ ለነፍሰጡርና በማጥባት ላይ ላሉ እናቶች ለብቻ ተገልጦ መታሰር የተከለከለ ነው። በደንቦቹ መሰረት ለብቻ ተገልጦ መታሰር ማለት በቀን ከ 22 ሰዓት በላይ ከሰው ጋር ሳይገናኙ መገለል ማለት ነው። ከሰው ጋር ሳይገናኙ መገለል ማለት ደግሞ አንድ ሰው ከሌላ ሰዎች ሲገለል ስለሚያጋጥመው የሞራል ስቃይ መገንዘብ ማለት ነው። [የተ.መ.ፎ. ባንኮክና የተ.መ.ፎ. ሃቫና ጸንቦችን ይመልከቱ]

➡ **ስነ-ስርዓት ላላከበሩ የሚሰጥ ቅጣት*** [ጌንቦች 36-43]

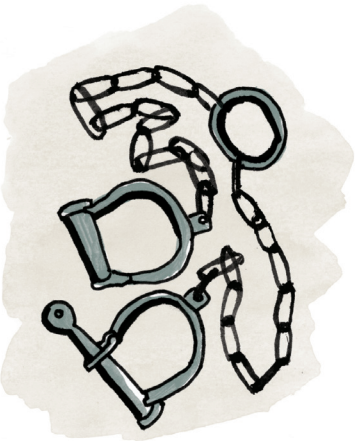
ደንቦች ስነ-ስርዓት ያለ መከበር ውንጀላ ሲኖር፣ ስላለበት ቅጣት ሂደቶችን እንዲያስመለከቱ እንደሚችሉ ያመለክታሉ። ህጎች ወይም ደንቦች ስነ-ስርዓት ላላከበሩ የሚሰጥ ቅጣት ምን እንደሚመስል በግልጽ ማስፈረጃ አለባቸው። ቅጣቱ ከጥፋቱ ጋር ተመጣጣኝ መሆን አለበት። ታራሚዎች ደግሞ እራሳቸውን የሚከላከሉበት እድል ሊሰጣቸው ይገባል። ስነ-ስርዓት ላላከበሩ የሚሰጠው ቅጣት መመዝገብ ይኖርበታል። አማራጭ ያለው የጠብ አፈታት ዘዴ የሚበረታታው የስነ-ስርዓት ጥሰቶችንና ግጭቶችን ለመፍታት ስለሚጠቅም ነው። ለፍትህ ሲባል አስፈላጊ ከሆነ፣ ከባድ የስነ ስርዓት ክሶች በሚከሰቱበት ጊዜ፣ ታራሚዎች በራሳቸው ወይም በሚኖራቸው የህግ ድጋፍ በኩል መከላከል መቻል አለባቸው።

➡ **እንቅስቃሴን ስለመገደብ*** [ጌንቦች 43, 47-49]

እንቅስቃሴን የሚገድቡ የሚያስቃዩ የቅጣት ዓይነቶች በፍጹም የተከለከሉ ናቸው። ማንኛውም ሌላ የመገደብ መሳሪያን መጠቀም ጥብቅ ቅድመ ሁኔታዎችን የሚከተል ሆኖ፣ ሕጋዊ ሊሆን የሚችለው ሊያጋጥም የሚችል አደጋን ለመቆጣጠር የተሻለ አማራጭ ከሌለ ነው። የመገደብ መሳሪያውም በተቻለ ፍጥነት ከጥፋተኛው መውለቅ አለበት። ነጻነትን የሚገድቡ መሳሪያዎች ታራሚዎች ፍርድ ቤት ሲሄዱ መኖር የለባቸውም። እንዲሁም በምጥ ላይ ያሉ ሴቶች፣ በወሊድ ላይ የሚገኙና ከዚያም በኋላ መጠቀም የተከለከለ ነው።

➡ **ሃይልን ስለ መጠቀም** [ጌንብ 82]

ታራሚዎች ሊያመልጡ ከሞከሩ ወይም ራስን ለመከላከል ካልሆነ በስተቀር የማረሚያ ቤት አባላት ሃይልን መጠቀም የለባቸውም። የማረሚያ ቤት አባላት በማንኛውም ጊዜ ሃይልን ከተጠቀሙ ካስፈላጊው በላይ መሆን የለበትም። በተጨማሪም ስለተፈጠረው አደጋ ሪፖርት ማቅረብ ይኖርባቸዋል። የማረሚያ ቤት አባላት በልዩ አጋጣሚ ብቻ መሳርያ መታጠቅ ይችላሉ። በተ.መ.ድ. መስፈርቶች መሰረት ሃይልን በዘፈቀደ መጠቀም እንደ ወንጀል ተወስዶ በህግ እንደሚያስቀጣ በጥብቅ መደንገግ አለበት። [የህግ አስከባሪዎች ሃይልንና መሳሪያዎችን ስለመጠቀም ያለውን የተ.መ.ድ. መሰረታዊ መርሆችን ይመልከቱ።]

ከውጭ ዓለም ጋር ስላለው ግንኙነት

➡ **ቤተሰብና ጓደኞች** [ጌንቦች 43, 58-60, 68, 70]

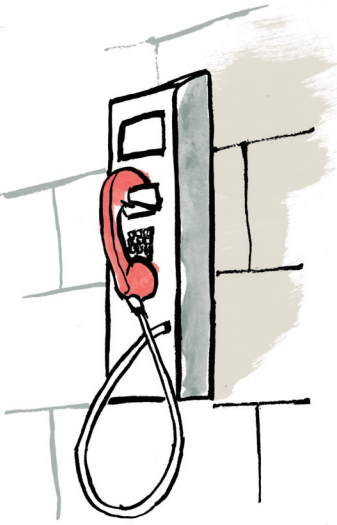
ታራሚዎች የቤተሰቦቻቸውንና የጓደኞቻቸውን ጉብኝቶች የመቀበል መብት አላቸው። በሌላ ዘዴዎችም (ስልክ ወይም ደብዳቤ) እንዲፈቀድላቸው መብት አላቸው። ጉብኝትን መገደብ ወይም ማስቀረት በተለይ ልጆች ላላቸው ሴት ታራሚዎች እንደ ቅጣት ሆኖ ሊወሰድ አይገባም። ታራሚዎች ሁሉ ስለ እስራታቸው፣ ስተዘዋውሩበት ቦታና ስለከባድ ህመም ወይም ጉዳት ለቤተሰቦቻቸው ወይም ለጓደኞቻቸው የማሳወቅ መብት አላቸው። የታራሚ የቅርብ ዘመድ ወይም ባለቤት ከሞተ ወይም ከባድ ህመም ካጋጠመው ታራሚው ቀብር ወይም ለቅሶ ለመድረስ መብት አለው። የትዳር ጓደኛ ጉብኝት ያለምንም አይነት መድልዎ ሊፈቀድላቸው ይገባል። [የተ.መ.ድ. ባንኮክ ጌንቦችን ይመልከቱ።]

➡ **የህግ ተወካዮች*** [ጌንቦች 41, 53, 61, 119, 120]

ታራሚዎች ከጠበቃ ጋር ለመገናኘትና ለመመካከር በቂ እድል፣ ጊዜና በሚስጥር መወያየት የሚችሉበት አገልግሎቶችን ማግኘት ይኖርባቸዋል። ባለም አቀፍ መስፈርቶች መሰረት ታራሚዎች ውጤታማ የሆነ የህግ ድጋፍ ማግኘት አለባቸው። ታራሚዎች የራሳቸውን ህጋዊ ሰነዶች የማግኘትና የመያዝ መብት አላቸው። በፍርድ ቤት ሂደቶች መሳተፍ እንዲችሉ ሊፈቀድላቸው ይገባል። [በመንጃል ፍትህ የህግ ድጋፍ ስርዐት ውስጥ የሚገኙ የተ.መ.ድ. መርሆችንና መመሪያዎችን ይመልከቱ]

➡ **ኤምባሲዎች** [ጌንብ 62]

የውጭ ሃገር ዜጎች የሆኑ ታራሚዎች ከሃገራቸው ዲፕሎማቲክ ተወካዮች ጋር የመገናኘት እድል ሊሰጣቸው ይገባል። ይህ ደንብ የነዚህ ታራሚዎችን ልዩ የሆነ ሁኔታ የሚያከብር ሆኖ የግንኙነት ቋንቋ ችግሮችን፣ የመረጃና የህግ ስርዐት አለመኖርንና ከቤተሰቦች ጋር ለመገናኘት ያሉትን ችግሮች ያካትታል።

የአለት ከአለት እንቅስቃሴዎች

➡ **ተሃድሶ/ወደ ማህበረሰብ እንደገና ስለመቀላቀል ያሉ ፕሮግራሞች*** [ጌንቦች 4, 88, 89, 91-94, 96-108]

ለመልሶ ማቋቋም ሲባል እና ማህበረሰብ ውስጥ እንዲመለሱ ማረሚያ ቤቶች የትምህርት፣ የሙያዊ ሥልጠና፣ የሥራና ሌላ አስፈላጊ የሆነ ድጋፎችን ለታራሚዎች መስጠት ይኖርባቸዋል። ይህ የማረሚያ ቤት አሠራር ዋና አላማ የማህበራዊ ከለላ ለመስጠት እና ተደጋጋሚ ወንጀልን ለመቀነስ ነው። እነዚህ አላማዎች እንዲሳኩ ፕሮግራሞቹ ሁሉ ድርጊቶችንና አገልግሎቶችን ከታራሚዎች የግል እያያዝ ፍላጎቶች ጋር እንዲጣጣሙ ሆነው መቅረብ አለባቸው። የማረሚያ ቤቶች አስተዳደሮች ታራሚዎች በሚለቀቁበት ጊዜ ከማህበረሰቡ ጋር በሰላም እንዲቀላቀሉ የማረሚያ ቤት ሠራተኞች ዋነኛ ሚና እንደሚጫወቱ ማወቅ አለባቸው።

➡ **ሥራ*** [ጌንቦች 40, 96-103]

በባርነት፣ ባገልጋይነት ወይም ለማረሚያ ቤት ሠራተኞች የግል ፍላጎት ወይም ጥቅም ሲባል ታራሚዎችን ማሰራት የተከለከለ ነው። ታራሚዎች ለወደፊት ከተለቀቁ በኋላ የሥራ እድላቸውን ለማመቻቸት ማንኛውም እይነት ሥራ ጠቃሚና በክፍያ መሆን አለበት። በተጨማሪም የታራሚዎችን ድህነት የማይነካና በሕጋዊ መንገድ መሆን ይኖርበታል። ታራሚዎችን እንደ ቅጣት ማሰራት የተከለከለ ነው።

➡ **ትርጉም ያላቸው እንቅስቃሴዎች** [ጌንቦች 4, 23, 64-66, 105]

ትርጉም ያላቸው እንቅስቃሴዎችን ለታራሚዎች ማቅረብ የማረሚያ ቤት አስተዳደርንና የታራሚዎች የእእምሮ ጤንነትን እንዲሁም መልሶ ማቋቋምን ይደግፋል። ስፖርት የመስራት እድል ለታራሚዎች ተስጥቶ በየቀኑ ቢያንስ ለአንድ ሰዓት ከክፍላቸው ውጭ ሰውነታቸውን እንዲያፍታቱ ሊፈቀድላቸው ይገባል። በሁሉም ማረሚያ ቤቶች ውስጥ የመጻሕፍት ቤት መኖር አለበት። በተጨማሪም ታራሚዎች ሃይማኖታቸውን የመከተል መብት አላቸው።

➡ **ትምህርት** [ጌንብ 104]

ተደጋጋሚ ወንጀልን ለመቀነስ ትምህርት ዋነኛ ሚና ስለሚጫወት ታራሚዎች ሁሉ የትምህርት እድል ሊያገኙ ይገባል። የሚሰጠው ትምህርት ለማህበረሰቡ ከሚሰጠው የትምህርት ዓይነት ጋር አንድ ዓይነት መሆን አለበት። ለሚፈለጉት ታራሚዎች ሁሉ የትምህርት እድል ሊሰጣቸው ይገባል። ማኅበራዊ መጻፍ ለማይችሉና ለወጣት ታራሚዎች ትምህርት ግዴታ ነው።

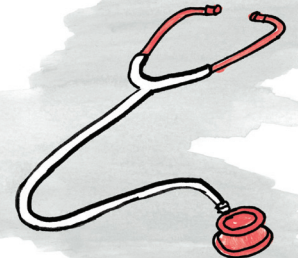
የአካልና የእእምሮ ጤና

➡ **የጤና አገልግሎት ስለማግኘት*** [ጌንቦች 24-29, 31]

መንግሥት የታራሚዎችን ነጻነት በመገደቡ ለእነሱ የጤና አገልግሎት የማቅረብ ሃላፊነት ስላለበት ታራሚዎች ለማህበረሰቡ ከሚቀርቡ የጤና አገልግሎቶች ጋር እኩል ደረጃ ያላቸው አገልግሎቶች ማግኘት አለባቸው። መልካም ተለምዶ በመከተል ቀጣይነትን ለማረጋገጥ የማረሚያ ቤቶች የጤና እንክብካቤ ከማህበረሰቡ የጤና አገልግሎት ጋር በሚደረግ ቅርብ ትብብር መደራጀት አለበት። ደንቦች ማረሚያ ቤቶች ውስጥ የሚያስፈልጉትን የጤና እንክብካቤዎች የሚያብራሩ ሲሆን፣ ከወላጅ ጋር ላሉት ህጻናት የሚያስፈልጋቸውን እንክብካቤ ያካትታሉ።

➡ **የጤና ሠራተኞች ሚና*** [ጌንቦች 25, 30-34]

የማረሚያ ቤት የጤና ባለሙያዎች ሚና ካስተዳደሩ ሚና በግልጽ መለየት አለበት። በማረሚያ ቤት ውስጥ የጤና አገልግሎት የሚሰጡ ሰራተኞች የሰነ ምግባርና ሙያዊ መስፈርት ከውጪ ከሚገኙ የህክምና ሰራተኞች ጋር እንደ መሆን ይኖርበታል። የማረሚያ ቤት የጤና ባለሙያዎች የሚጫወቱት ሚና የታራሚዎችን የአካልና የእእምሮ ጤንነት ለመገምገም፣ ለማሳወቅና፣ ለማከም ነው። ይህም ተላላፊ በሽታዎችን ማከምና መንከባከብ፣ የሱስ ጥገኝነትን፣ የእእምሮ ጤናና የጥርስ ህክምና እንክብካቤ መስጠትን ያካትታል። የጤና ሠራተኞች በማረሚያ ቤት አስተዳደር ስራ ውስጥ፣ ለምሳሌ በሥነ ስርዓት እርምጃዎች ላይ፣ ጣልቃ መግባት የለባቸውም። የህክምና ውሳኔዎች በሚመለከታቸው የጤና እንክብካቤ ሙያተኞች ብቻ መሰጠት ያለባቸው ሲሆን፣ የህክምና ሙያተኞች ያልሆኑ ሠራተኞች መሻር ወይም መተው የለባቸውም። የማረሚያ ቤት የጤና ሠራተኞች የስቃይ ወይም ሌላ የኢስብዓዊ እያያዝ ካዩ የማሳውቅ ግዴታ አለባቸው።

➡ **ህሙማን ታራሚዎች*** [ጌንቦች 26, 32]

ማረሚያ ቤት ውስጥ የሚሰጠው የጤና አገልግሎት እና ለማህበሰቡ የሚሰጠው የጤና አገልግሎት አንድ ዓይነት መሆን አለባቸው። የህክምና ምርመራና የህክምና ድርጊት ከመደረጉ በፊት ታካሚዎች ፍቃደኛ መሆናቸውን ማሳወቅ ይኖርባቸዋል። የታራሚዎች የህክምና ማህደር በሚሰጥራዊ መልክ መያዝ አለበት። የማረሚያ ቤት አባላትንና ታራሚዎችን ፣ለምሳሌ ያህል ከተላላፊ በሽታዎች ለመከላከል ፣ አንዳንድ አስፈላጊ መረጃዎች ብቻ መታወቅ ሲኖርባቸው፣ ሚስጥራዊነት ባብዛኛው ሁኔታ ይጠበቃል።

➡ **ስለጤና ምክር*** [ጌንብ 35]

የሚመለከተው የጤና አገልግሎት አካል ለማረሚያ ቤት አስተዳደር በየጊዜው ስለ ታራሚዎችና ስለማረሚያ ቤት አባላት የጤና ሁኔታ እና ደህንነት የሚመለከት አንዳንድ ጠቃሚ ምክሮችን መስጠት ይጠበቅበታል። ይህም ምግብን፣ የታራሚዎችንና የተቋሙን ጎጽህናን፣ የተቋሙ ጽዳትን፣ ሙቀትን፣ ብርሃንን፣ የአይር ዝውውርንና ሌላ ሁኔታዎችን ያካትታል።

ቁጥጥርና ምርመራ

➡ **ቁጥጥሮች*** [ጌንቦች 83-85]

ቁጥጥሮች ለማንኛውም ሙያና ግልጽ የማረሚያ ቤት ስርዓት አስፈላጊ እንደመሆናቸው መጠን፣ ደንቦች የቁጥጥሮች ሂደት ለሁለት እንዲከፈሉ ያስቀምጣሉ። ይህም በማከላዊ የማረሚያ ቤት አስተዳደር የሚካሄድ የውስጥ ቁጥጥርና ነጻ በሆነ አካል የሚደረግ የውጪ ቁጥጥርን ያካትታል። የነዚህ ቁጥጥሮች አለማ ማረሚያ ቤቶች ባሉት ህጎችና ደንቦች መሠረት እንደሚተዳደሩና የታራሚዎች መብቶች እንደሚጠበቁ ለማረጋገጥ ነው። ደንቦቹ መርማሪዎች ሊኖራቸው የሚገባውን የቁጥጥር ሥልጣንና የሪፖርቱን ክትትል ሂደት ይዘረዝራሉ።

➡ **ምርመራዎች*** [ጌንቦች 57, 71]

የማረሚያ ቤት አስተዳደር የማንኛውም ታራሚ ሞት፣ መሰወር፣ ወይም ከባድ ጉዳት ሲከሰትና የጭካኔ፣ ኢሰብዓዊ ወይም ክብርን የሚያዋርድ አያያዝ መኖሩን የሚያሳምን በቂ ምክንያት ካላቸው፣ ሪፖርት ቅሬታ ቢቀርብም ባይቀርብም ማሳወቅ የኖርበታል። ሪፖርቱ መሰራት ያለበት ምርመራውን እንዲያካሂድ ሃላፊነት ለተሰጠው ነጻ ባለስልጣን ነው። የማረሚያ ቤት አስተዳደርና ሠራተኞች ሁሉ በዚህ ምርመራ መተባበርና መረጃውን በሙሉ መጠበቅ አለባቸው። ከዚህ ጉዳይ ጋር ግንኙነት ያላቸው ሰዎች በዚህ ምርመራ ውስጥ መካትት የለባቸውም።

ስለመዘዋወርና ማሳሳዝ [ጌንቦች 26(2), 73]

ታራሚዎች በተገቢ ሁኔታና በተቻለ መጠን ለህዝብ እይታ በማይጋለጡበት መንገድ መሳሳዝ ይኖርባቸዋል። አንድ ታራሚ ወደ ሌላ ማረሚያ ቤት ሲዘዋወር የህክምና ማህደሩ አብሮ መዘዋወር ይኖርበታል።

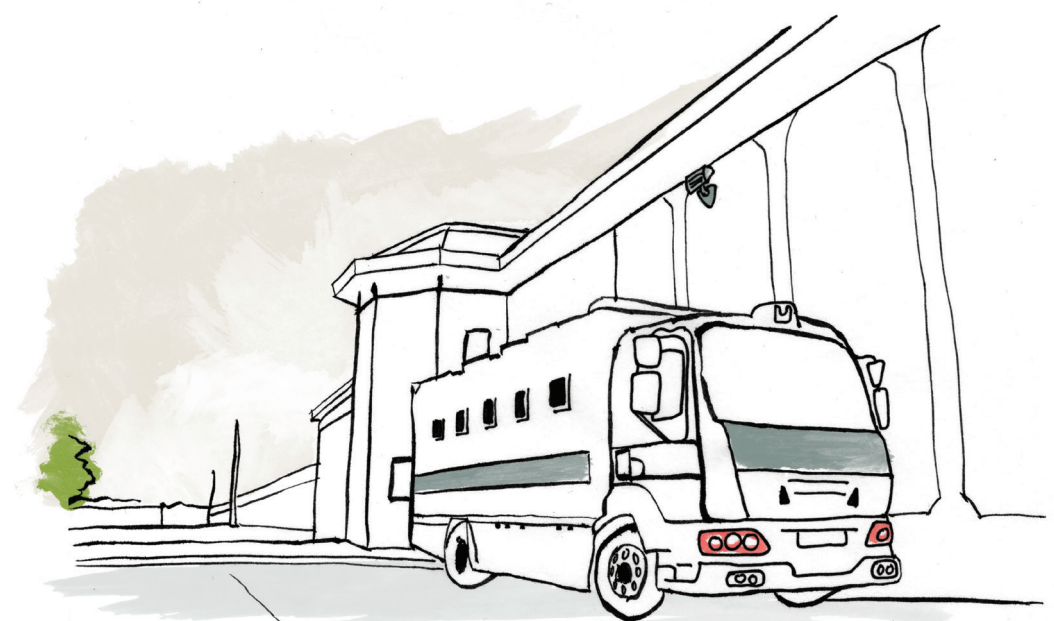
ከማረሚያ ቤት መፈታት

➡ **ንብረቶች** [ጌንብ 67]

ወደ ማረሚያ ቤት ሲገባ ታራሚው የሚወሰድበት ገንዘብ ወይም ንብረት በጥሩ ሁኔታ ከተቀመጠ በኋላ፣ ሲፈታ ሊመለስለት ይገባል። እቃው ሲመለስለት ታራሚው ደረሰኝ ይፈርማል።

➡ **ወደ ህብረተሰብ መመለስ** [ጌንቦች 88, 90]

ታራሚዎች ወደ ማህበረሰብ ቀስበቀስ ገብተው እንዲቀላቀሉ እድል ሊሰጣቸው ይገባል። ይህም ማለት ከመለቀቃቸው በፊት የሚደረጉ አንዳንድ ፕሮግራሞችንና አነስተኛ ቁጥጥር የሚካሄዱባቸው ማረሚያ ቤቶች ሊሆኑ ይችላሉ። ከማረሚያ ቤት ሲወጡ የሚሰጡ አንዳንድ አግልግሎቶች ለታራሚዎች ሊሰጣቸው ይገባል።

የኔልሰን ማንዴላ ደንቦች ከሌላ ስራ ላይ ከዋሉ የተ.መ.ድ. መስፈርቶች ጋር መነበብ ይኖርባቸዋል። እነዚህም ከዚህ በታች ያሉትን መስፈርቶች የሚያካትቱ ከመሆናቸው አልፎ በነዚህ ደንቦች ብቻ አይወሰኑም። እነዚህ ደንቦች የኃይልና የጦር መሣሪያ አጠቃቀም የተመለከተ መሠረታዊ መርሆች፣ የሴት ታራሚዎች የተ.መ.ድ. ባንኮክ ደንቦች፣ የወጣቶች ፍትሕን የሚመለከቱ የተ.መ.ድ. ቤጂንግ ደንቦች፣ ከሕግ ጥበቃ ስር አለመቆየትን የሚመለከቱ የተ.መ.ድ. ቶክዮ ደንቦችና የሕግ አስከባሪዎች የሰነድ ምግባር የተ.መ.ድ. ደንቦች ናቸው።

አሁንስ?

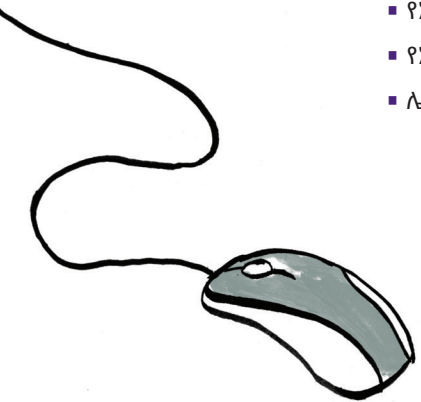
የማረሚያ ቤቶች መስፈርቶችን መከለስ ውስብስብ ሥራ ነው። 122 ደንቦችን በሙሉ ሥራ ላይ ለማዋል ጊዜና ግብዓቶችን ይጠይቃል። ሆኖም ከመልካም አስተዳደር፣ ስልጠናና የሰብዓዊ መብቶች ማክበር ባህል ጋር አብዛኛዎቹ የኔልሰን ማንዴላ ደንቦችን ብዙ ወጪ ሳያስፈልግ ሥራ ላይ ማዋል ይቻላል።

ፒ.ሪ.ኢ. የተለያዩ የፖሊቲካና የማህበረሰብ ተጨባጭ ሁኔታዎችና ባህሎች ባሉባቸው የተለያዩ ክልሎችና ሀገሮች ውስጥ ይሰራል። ለነዚህ የተለያዩ የስራ አገባቦች መልስ እየሰጠን በዚያም መሰረት እንዳስፈላጊነቱ ስራችን እናስተካክላለን። ሥራችን ጾታንና ባህልን ያከበራል።

በወንጀለኛ ፍትሕ እና በመቅጫ ሕግ ማሻሻያ ላይ በሀገራዊ፣ በክልላዊና በዓለም አቀፍ ደረጃ የ25 ዓመት የሥራ ልምድ አለን። የማንዴላ ደንቦችን ሥራ ላይ ማዋል ለሚጀምሩ መንግሥታትና የሲቪል ህብረተሰብ ድርጅቶች በገለልተኝነታችንና በልዩ የስራ ተለምዶአችን ምክንያት ልዩ አጋር እንድንሆን ያደርገናል።

የፒ.ሪ.ኢ. ሥራ፣ ደንቦችን ሥራ ላይ ለሚያውሉ ባለ ድርሻ አካላት የመምሪያና የድጋፍ አቅርቦትን ያካትታል። ይህም የሚሆነው በሕትመት፣ በሴሚናር፣ በሥልጠናና በአንዳንድ ዝግጅቶች አማካይነት ነው። ድረ-ገጻችንን በሚከተለው አድራሻ በመጎብኘት www.penalreform.org.

- የኔልሰን ማንዴላ ደንቦችን (በተለያዩ ቋንቋዎች)
- የኔልሰን ማንዴላ ደንቦችን የሚያሳይ አዲሱ የሁለት ደቂቃ ቪዲዮ
- ሌላ መረጃና መግለጫዎችን ሊያገኙ ይችላሉ።

Penal Reform International

1 Ardleigh Road
London N1 4HS
United Kingdom

+44 (0) 207 923 0946

www.penalreform.org

Twitter: @PenalReformInt

ዓለም አቀፍ የቀይ መስቀል ኮሚቴ

ቦሌ ክ/ከ ቀ. 12/13 የቤት ቁ. አዲስ
ፖ.ሳ.ቁ. 5701
አዲስ አበባ
ኢትዮጵያ